

FOTOGRAFIA

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

Eugeni Forcano (Canet de Mar, 1926-2018) inspirava la mateixa vitalitat, energia i tendresa que les seves fotografies. Fa quatre anys, quan es va fer l'exposició arran del Premio Nacional 2012, anava amunt i avall per casa seva, a Barcelona, ple de les obres que guarnien l'estudi, i treia de dins de caixes còpies de gran format, davant la mirada fascinada del fotògraf de l'ARA Ferran Forné. A Forcano, que va morir diumenge al vespre als 92 anys a Canet de Mar, no li agradava parlar d'ell mateix donant-se massa importància. Quan Amics d'Eugeni Forcano va organitzar un seguit d'exposicions per celebrar el seu 90è aniversari, va fer un altre desplegament, en aquesta ocasió dels seus fotomuntatges simbolistes, davant el cap de fotografia del diari, Xavier Bertral. Durant l'entrevista posterior, després de la tercera pregunta, es va aixecar impacient de la cadira per anar a buscar el catàleg de la seva antològica al Palau de la Virreina. Necessitava tenir les imatges al davant; llavors sí que es va esplaia: "Disparava poc. Quan m'emocionava. Se m'havia de disparar el cor", afirmava sobre unes imatges que posen en primer pla la humanitat de les persones que les protagonitzen. "M'interessaven les persones tal com eren, tal com es comportaven, la gent anònima, la que no té veu", subratllava.

A Forcano no li agradava teoritzar, però sí recordar anècdotes relacionades amb alguna de les seves imatges, com la de dues monges entre banyistes a la platja de Canet de Mar que va titular *Sorpresa inaudita*. Com que l'arquebisbe de Barcelona no es creia que fos autèntica, Forcano va haver-n'hi de portar els negatius. L'artista també recordava que havien hagut de fugir d'un petit poble on havien anat a fer un reportatge de moda per l'escàndol que havia representat la seva visita. Per a l'historiador i crític Daniel Giral-Miracle, que va ser comissari de l'exposició organitzada amb motiu de la concessió del Premio Nacional de fotografia, Forcano era "un home de carrer, en el millor sentit de la paraula". I afegeix: "Va viure l'època de l'estraperlo i la manera com el turisme es despertava a la ciutat de Barcelona des del seu estudi a la plaça de la Catedral. I la transformació de la ciutat rural el va enlluernar".

En cartell a Torroella de Montgrí

La cerimònia de comiat d'Eugeni Forcano se celebra aquest migdia a l'església parroquial de Canet de Mar. També és un bon homenatge a la seva figura visitar l'antològica que el Palau Solterra, el Museu de Fotografia de la Fundació Vila Casas a Torroella de Montgrí, li dedica fins al 20 de maig, amb el títol *Més enllà de la realitat*. Les fotografies de Forcano són fruit de l'instint i de la paciència de captar un moment

EUGENI FORCANO

Adeu al fotògraf que disparava amb el cor

Mor als 92 anys l'artista que va retratar a la revista 'Destino' la transformació de la Barcelona dels 60 i 70

fugisser, però contenen tanta vida que queden gravades a la memòria. També és un bon reconeixement buscar els seus dos llibres més emblemàtics, fets amb Josep Maria Espinàs: *Banyoles en un dia de mercat* i *Festa Major*. "La fotografia pot ser document o pot ser poesia, el seu valor pot ser històric o poètic. Hi ha excepcions en què una fotografia aconsegueix les dues coses al mateix temps i no sabem on s'acaba el que és testimonial i on comença el que és purament artístic", va dir l'escriptor Andrés Trapiello sobre les

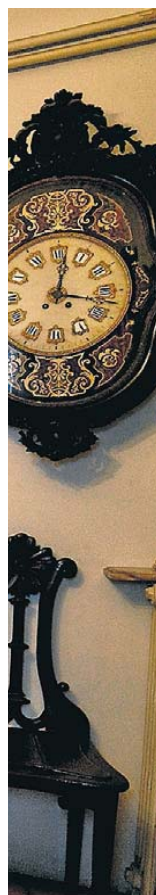
Lliure
"L'Eugeni sempre va ser un esperit lliure", afirma el periodista Joan Celdran

imatges de *Festa Major*. També pot ser un bon homenatge buscar els seus llibres de retrats de Josep Pla, *A l'ombra seductora de Josep Pla* i *Josep Pla vist per Eugeni Forcano*.

Tot i ser un degà de la fotografia catalana, Eugeni Forcano no va rebre gaire atenció de les institucions públiques. La Virreina li va dedicar una exposició antològica l'any 2005 –quatre anys després l'artista va donar 650 fotografies a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona i 250 a l'Arxiu Municipal de Canet de Mar, que li dedica una sala permanent, una al-

tra visita imprescindible–, però l'associació Amics d'Eugeni Forcano ha tingut un paper cabdal a l'hora de celebrar el seu 90è aniversari. "És una figura importantíssima a la qual encara no s'han reconegut tots els mèrits. Es va retirar als anys 80 i corria el risc d'acabar passant desapercebut", afirma el periodista i membre de l'entitat Joan Celdran. "Tot i que tenim unes propostes clares i uns objectius que les institucions diuen que comparteixen –afegeix–, tirar endavant una exposició i una monografia són tasques complicades", afegeix. Tot i les dificultats, Celdran afirma que l'associació està "satisfeta" d'haver pogut homenatjar l'artista en vida i que ell en fos testimoni. Malauradament, no han arribat a temps a materialitzar la gran exposició a Barcelona i la monografia, que anirà més enllà d'un catàleg d'exposició. "L'Eugeni coneixia els projectes i li feien molta il·lusió, però ja no els podrà veure", lamenta.

Hi ha diverses raons que poden explicar aquesta manca d'atenció. Una té a veure amb l'origen humil de Forcano. "No procedia de la classe culta i refinada de Barcelona, sinó de les famílies més senzilles. El 1963 va tractar amb els fotògrafs convidats a París pel Comissariat General de Turisme francès [amb

01. Eugeni Forcano a casa seva, Barcelona, l'any 2014. FERRAN FORNÉ
02. *Sorpresa inaudita*. FUNDACIÓ VILA CASAS
03. *Mirada insondable*. ARXIU MUNICIPAL DE CANET DE MAR
04. Una de les fotografies de moda de l'artista, *S'ha acabat la pau pobletana*.
05. *Turista i càmera vetustes*. ARXIU MUNICIPAL DE CANET DE MAR

Basté, Cantero, Colom, Cualladò, Cubaró, Gómez, Masats, Maspons, Miserachs i Ontañón], però l'elit sempre el va tenir com un bon fotògraf que, tot i així, no era de la seva colla", afirma Giralt-Miracle.

Una altra raó té a veure amb la seva independència. "Sempre va ser un esperit lliure, i com que no va voler formar part de cap capelleta va quedar en una certa solitud vital. Però no se'n va queixar mai, d'això. La donació que va fer a l'Arxiu Històric li va donar ressò", diu Joan Celdran. L'última raó del seu poc protagonisme té a veure amb la precarietat endèmica de la fotografia a nivell institucional: "No tenim una institució pública que pugui estar atenta a aquests casos importants de la nostra història de la fotografia i que hi vetlli. Sempre estem posant pedaçs. El cas de Forcano és un més, i com que va tenir una vida molt llarga, ho va patir en primera persona. No parlaria d'indiferència però sí de poca cura pels autors importants", lamenta la historiadora de la fotografia Laura Terré.

Una creu símbol de llibertat

Per les imatges que se'n conserven, es veu que l'estudi d'Eugeni Forcano era un espai barroc, ple a vessar d'objectes decoratius perquè els models es distraguessin i així es di-

fuminés la barrera amb la càmera. També és una mostra del seu caràcter el fet que amb més de 80 anys encara portés una creu de plata que el 2012 un representant institucional espanyol va confondre amb la Creu de Sant Jordi, que li va ser concedida el mateix any. "Me la vaig posar quan vaig entrar a *Destino*, perquè vaig començar a fer el que realment m'agradava i em vaig sentir lliure", explicava l'artista, abans de subratllar el paper cabdal que el setmana-

Humanista
"Era un home de carrer, en el millor sentit", diu el crític d'art Giralt-Miracle

ri havia tingut en la seva trajectòria: "Si no arribo a guanyar el concurs que havia convocat la revista per fer les portades, no hauria sigut fotògraf. Ni ho somiava, ni m'ho pensava -afegeix-. Era un fotògraf aficionat i no tenia aspiracions de convertir-me en professional".

Forcano va fer pràcticament totes les portades entre l'any 1960 i els primers anys 70, les primeres que van ser realitzades amb la tècnica del gravat en relleu: "Tenen

molt mèrit, perquè va saber aprofitar el gruix, la textura i el relleu de la fotografia", explica Giralt-Miracle. A més de la tasca a la revista, Forcano recordava que el director, Josep Vergés, li havia fet un préstec per comprar l'equipament que necessitava per fer fotografia d'estudi i color, valorat en 800.000 pessetes. "El més important de la seva trajectòria és la seva tasca com a cronista dels anys 60 i 70 i les seves portades de *Destino*", diu Terré.

Eugeni Forcano va quedar fascinat per la fotografia de petit, quan passava per davant de l'estudi del fotògraf de Canet anant cap a l'escola. Va fer la primera fotografia d'adolescent -una processó marinera- amb una càmera de fusta que li havia regalat la seva mare, i la mort del pare va interrompre la seva formació a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. "Som una família de tretze germans i les vam passar putes", recordava l'artista. Abans de fotògraf, va treballar com a transportista per a Muñoz Ramonet. L'impacte de la seva feina a *Destino* li va obrir les portes a la fotografia publicitària. Gràcies a l'estabilitat que va aconseguir va poder experimentar: l'últim vessant de la seva producció són unes imatges provocades amb el joc amb la llum, el secret de les quals no va revelar. —

EL BITLLET

Amb la mirada al carrer i l'ànima als somnis

Que la fotografia és emoció no és cap secret. Però quan és l'emoció el motiu pel qual pitges el disparador de la càmera, això marca la diferència entre una fotografia i una bona fotografia. I d'aquestes últimes, Eugeni Forcano n'era un gran col·leccionista. Donant una ullada a les imatges de carrer que llueixen a les portades de la revista *Destino*, ja veus que atrapava l'emoció d'un moment molt precís. Les de Forcano són unes fotografies en blanc i negre plenes de grisos d'una densitat exquisida, on tot era al lloc on havia de ser: la llum,

els objectes i els personatges. Si a això hi afegim les sàvies paraules que triava per donar-los nom, el resultat és una visió ben personal del món que l'envoltava. Un món que documentava amb passió però que crec que en el fons no era el seu. Quan vaig entrar a casa seva i vaig poder contemplar en silenci aquell màgic espai, em vaig adonar que tots aquells objectes que atapeïen les parets també et transportaven a un univers barroc i oníric.

FERRAN FORNÉ
FOTÒGRAF

